

SYMPOSIUM
NAJAARSCONGRES VGCT 2009

***Interactiegericht behandelen
bij persoonlijkheidsstoornissen
in relatie tot comorbide
angst-, stemmings- en
impulscontrolestoornissen
-
de protocollen voorbij***

door Adriaan Sprey, Arend Veeninga & Jan Bernard

***Het interactiegerichte behandelplan bij
persoonlijkheidsstoornissen met
comorbide as-l-stoornissen en
weerstand tegen oefenen***

door Adriaan Sprey

www.opleidingspraktijk-asprey.nl

Persoonlijkheidsstoornissen en oefengedrag

- Zelden 'volgens het boekje'
- Oefenen niet, te weinig, lukraak, teveel of anders

Oefengedrag bij Persoonlijkheidsstoornissen

ONTWIJKER	ontwijkt
NARCIST	devalueert oefenen als 'ordinair'
PERFECTIONIST	oefent zich over de kop
AFHANKELIJKE	oefent om niet verlaten te worden en in de smaak te vallen

**Workshopmoment:
Zelfanalyse van eigen therapeut gedrag**

UITLOKKENDE GEBEURTENIS

Weerstand tegen congruent oefenen

GEVOEL Therapeut :

1 onzeker 2 geïrriteerd 3 ontmoedigd 4 pos.

GEDACHTEN therapeut : ?

GEDRAG Therapeut :

Meer (of minder) instructie en reinforcement van
OEFENGEDRAG

Voormeting

Uw opvatting nu?

0 100
|_ nooit _____ altijd _|

Protocollair oefenen vind ik nuttig én werkzaam in de
cognitieve gedragstherapie

Voormeting

Uw opvatting nu?

0 100
|_ nooit _____ altijd _|

Interactiegericht behandelen vind ik nuttig én werkzaam
in de cognitieve gedragstherapie

Typologie 'de 4 opvattingen'

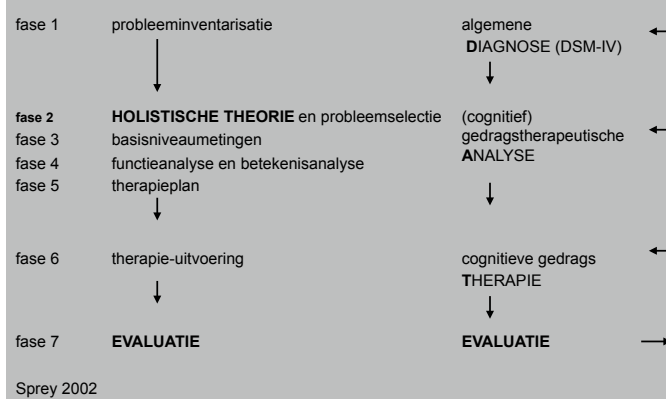
		Protocollair oefenen	
		hoog	laag
Interactie- gericht behandelen	+	γαμμα geïntegreerden	αλφα relatiegerichten
	--	βετα techniekgerichten	ομεγα zijnsgerichten mindfulness

Samenvatting lezing

1. *Evaluatie van stagnatie in de cognitieve gedragstherapie*
3. *Kerngedrag, symptoomgedrag en oefengedrag*
Holistische Theorie en functieanalyse
4. *Zelfanalyse van kern- en oefengedrag*
7. *Functieanalyse van de therapeutische relatie*
8. *Het 'Ruitmodel'*
9. *Interactiegericht therapieplan*

Het gedragstherapeutisch proces

Het gedragstherapeutisch proces in hoofdlijnen (D.A.T.E.) vergeleken met de zeven fasen

Evaluatiefase

	therapie vordert	>	tijdelijke stagnatie	>	langdurige stagnatie
doelen gehaald? (symptoomgedrag en/of kerngedrag)	ja		nee		nee
technieken geoefend? (oefengedrag buiten therapie)	ja		ja/tijdelijk nee		nee
therapeutische relatie vanuit P gezien	g/+		g/+		-/+++
therapeutische relatie vanuit T gezien	g/+		g/+		-/+++

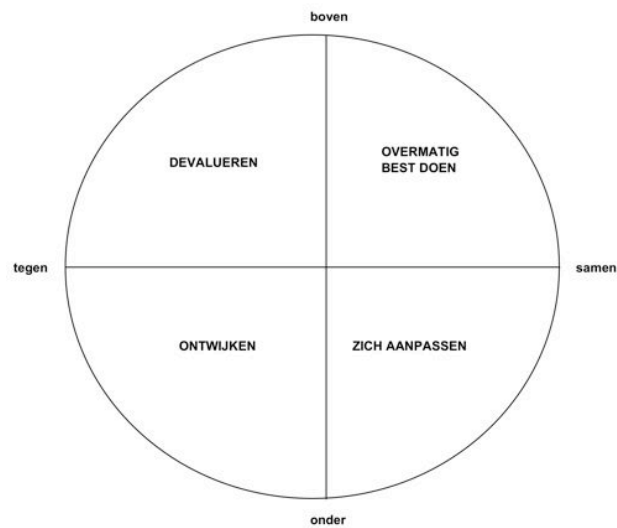
opleidingspraktijk-asprey 2009 NT36 ©

KERNgedrag bij persoonlijkheidsstoornissen

Hoogfrequent transsituationeel en transtemporeel gedrag, bijvoorbeeld:

- devalueren
- overmatig best doen
- charmeren

Kerngedrag past in de roos van Leary

SYMPTOOMgedrag (as I) en OEFENgedrag

- Angstig vermijdingsgedrag
- Agressief aanvallend gedrag
- Depressief terugtrekkinggedrag
- Verslavingsgedrag

- Exposure
- Zelfcontrole
- Operante activering en cognitieve therapie

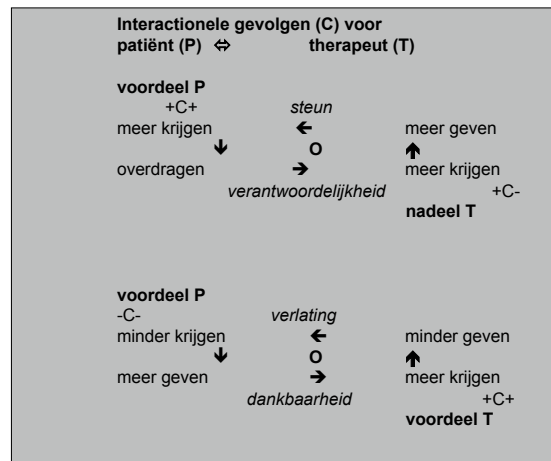
Techniekgericht therapieplan bij ontwijkende persoonlijkheidsstoornis

aangrijpingspunt:	therapie-doelen:	technieken:
uitlokkende gebeurtenis (CS/Sd)	afwijzing en negatieve gevoelens	graduele exposure voorlopige vermijding stopregel
gedachten (COV)	<ul style="list-style-type: none"> - ik ben competent en in staat problemen op te lossen - anderen zijn vaak acceptierend - ik kan mijn gevoel tonen zonder afwijzing - gevoelens zijn ook verrijkend 	continuümtechnieken cognitief dagboek historische toets
gevoel (CER)	angst voor afwijzing en zich belachelijk voelen afwijzingsangst tegen thema: acceptatie en ontspanning	neerwaartse pijltechniek contraconditionering relaxatie hypnose EMDR
gedrag (CAR)	sociale toenadering intimiteit met acceptatie sociale vaardigheden assertiviteit	gedragsexperimenten rollenspel sociale vaardigheidstraining assertiviteitstraining
gevolgen (C)	nadelen vergroten voordelen verkleinen	bewustmaken en andere (zelf) reinforcement

Zelfanalyse van reactie van therapeut op kern- en oefengedrag

- Verstoord oefengedrag is vaak IDENTIEK aan kerngedrag
- Therapeut raakt overmatig
 1. onzeker of betrokken
 2. geïrriteerd of
 3. ontmoedigd
 en gaat er
 1. teveel in mee
 2. teveel tegenin of
 3. teveel vandaan
- Bijvoorbeeld ergernis bij teveel ontwijken of te zeer devalueren van oefenen

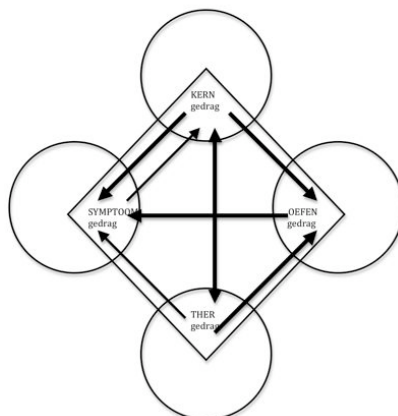
Functionieanalyse van de therapeutische relatie bij afhankelijke persoonlijkheidsstoornis en onzekere therapeut

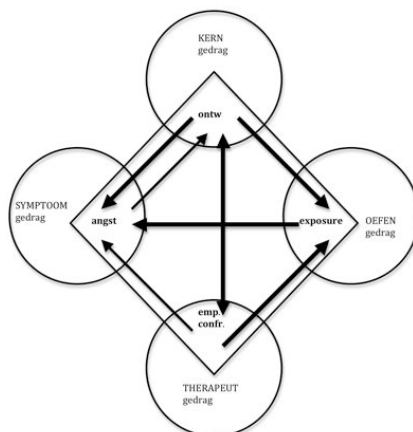
Interactionele uitwisseling van reinforcements

- Afhankelijke patiënt wint +C+ steun van therapeut en oC-- geen verlating therapeut
- Therapeut ontvangt +C+ dankbaarheid patiënt en nadeel van +C– meer verantwoordelijkheid krijgen

Het 'Ruitmodel'

Het Ruitmodel bij ontwijkende persoonlijkheidsstoornis

Interactiegericht behandelplan

- Algemeen > OEFEN-&reflectiegedrag

De vijf factoren van KERNgedrag:

- CS/Sd kernuitlokker
- COV kerncognitie
- CER kerngevoel
- CAR kerngedrag
- C+/- kernreinforcement

Interactiegericht behandelplan en rol therapeut

- Therapeut is reinforcer, model en instructeur van OEFEN(&reflectie)gedrag
- CS/Sd > Therapeut is uitlokker van kernthema
- COV > Therapeut is uitdager van kerncognitie en beeld van de therapeut
- CER > Therapeut geeft tegengevoel
- CAR> Therapeut is model en
- C+/- > reinforcer van nieuw kerngedrag

Interactiegericht behandelplan en ontwikkelende persoonlijkheidsstoornis

- OEFENGEDRAG reinforcen, modelen, instrueren
> *toenaderen, gedragsexperiment niet ontwijken*
- CS/Sd > *gevoel van afwijzing binnen therapie*
- COV uitdagen > *Ik ben wel competent en de therapeut is niet kritisch, vaak acceptierend*
- CER > *ontspannen tegengevoel*
- CAR modelen > *meer sociale toenadering*
- C+/- reinforcen > *(zelf)acceptatie ^ afwijzing v*

Interactiegericht behandelplan en obsessieve-compulsieve persoonlijkheidsstoornis

- OEFENGEDRAG
gedoseerd oefenen in hoofdlijnen
- CS/Sd > *gevoel van falen binnen therapie*
- COV uitdagen > *Ik ben mede verantwoordelijk de therapeut is mede en niet onverantwoordelijk*
- CER > *Ontspannen tegengevoel*
- CAR > *Fouten maken, minder goed doen model*
- C+/- reinf. > *(zelf)waardering ^ falen en kritiek v*

Interactiegericht behandelplan en narcistische persoonlijkheidsstoornis

- OEFENGEDRAG
'gewoon' oefenen ^, 'superoefenen' afremmen
- CS/Sd > *gevoel van kwetsing binnen therapie*
- COV uitdagen > *Ik ben superieur en de therapeut is inferieur of super*
- CER > *ontspannen tegengevoel tegen woede*
- CAR > *gewoon meedoen model*
- C+/- > *realistische (zelf)waardering ^ kwetsing v*

Nameting

Uw opvatting nu?

Interactiegericht behandelen vind ik nuttig, helpend en leuk binnen de cognitieve gedragstherapie

Epiloog

- Maak een interactiegericht therapieplan en bereidt uzelf en de patiënt voor op oefeninteractiestoornissen

- Variatie op Freud:
Weerstand is het kerngedrag binnen de therapeutische relatie